

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність 072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітня програма "Фінанси і кредит"

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри
фінансів

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 1 від 25.08.2022 р.

Розробник:
Юшко Сергій Васильович, к.е.н., доцент.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

У сучасних умовах проблеми формування бюджету виходять на перший план як в економічному і соціальному, так і в політичному контексті. Тільки через оптимізацію складу та структури бюджетних доходів і видатків, раціоналізацію бюджетного процесу, забезпечення ефективної діяльності всіх органів законодавчої і виконавчої влади може бути досягнута основна мета бюджетної політики – стає зростання економіки, підвищення добробуту народу та забезпечення необхідного рівня соціальних гарантій. Ефективність та результативність бюджетного процесу значною мірою визначається також професійними якостями фахівців, що забезпечують реалізацію державної бюджетної політики. У зв'язку з цим питання ґрунтовної фахової підготовки майбутніх фахівців-фінансистів набуває особливої актуальності.

Навчальна дисципліна "Бюджетна система" є обов'язковою навчальною дисципліною. Результатом опанування дисципліни є формування предметних, професійних, когнітивних та особистісних компетентностей студентів у сфері бюджету.

Вивчення дисципліни передбачає опанування таких питань, як: сутність та призначення бюджету, основи бюджетного устрою, зміст та складові бюджетної системи, склад доходів та видатків бюджетів усіх рівнів, засади побудови міжбюджетних відносин та здійснення бюджетного вирівнювання, видатки на економічну діяльність держави та науку, видатки на соціальний захист та соціальну сферу, оборону та управління, сутність та порядок обслуговування державного та гарантованого державою боргу.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Бюджетна система» є надання здобувачам вищої освіти теоретичних знань щодо сутності функціонування бюджетної системи України, вивчення бюджетних відносин, характеру їх впливу на суспільство та опанування практичними розрахунковими методами бюджетного планування.

Завданнями навчальної дисципліни є вивчення сутності та функцій бюджету, основних напрямів бюджетної політики держави, основ формування бюджетної системи та принципів її побудови, методів і джерел формування доходів бюджету, основ планування та здійснення видатків, причин та наслідків бюджетного дефіциту та державного (місцевого) боргу.

Предметом навчальної дисципліни є відносини з приводу формування і використання коштів бюджету.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	2
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Економічна теорія	Фінанси підприємств
Макро- і мікроекономіка	Фінансовий контроль
Гроші і кредит	Комплексний тренінг
Фінансова математика	Переддипломна практика

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
1	2
ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	<p>ПР 23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя</p>
ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	
ЗК 06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	<p>ПР 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування</p>
СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища	<p>ПР 09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію</p>
СК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури	<p>ПР 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.</p> <p>ПР 02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем</p>
СК 05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку	<p>ПР 03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</p> <p>ПР 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.</p> <p>ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати</p>

1	2
<p>СК 03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)</p>	<p>ПР 05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>ПР 07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР 10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.</p> <p>ПР 11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР 14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>ПР 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p> <p>ПР 24. Знати джерела, принципи та методи формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.</p> <p>ПР 26. Здійснювати пошук та формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання, планувати фінансову діяльність суб'єктів господарювання</p>
<p>СК 12. Здатність оцінювати показники формування і виконання бюджетів, організувати бюджетний процес</p>	<p>ПР 06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.</p> <p>ПР 11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР 17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p> <p>ПР 20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.</p> <p>ПР 23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя</p> <p>ПР 26. Здійснювати пошук та формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання, планувати фінансову діяльність суб'єктів господарювання</p>

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Сутність і призначення бюджету. Основи бюджетного устрою

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави

1.1. Сутність бюджету та його функції.

Походження бюджету. Бюджет як економічна категорія, як правова категорія. Бюджет за матеріальним змістом, за організаційною структурою, за формою. Визначення та характеристика функцій бюджету. Розподільна і контрольна функції.

1.2. Призначення та роль бюджету.

Обґрунтування призначення бюджету. Об'єктивна необхідність концентрації фінансових ресурсів державою. Масштаби централізації фінансових ресурсів, її форми і методи. Роль бюджету у різних державах. Значення бюджету у регулюванні соціально-економічних процесів.

1.3. Бюджетна політика: сутність та основні завдання.

Сутність і призначення бюджетної політики. Складові бюджетної політики: бюджетна стратегія і бюджетна тактика, їх сутність і характеристика. Особливості формування основних засад бюджетної політики в умовах України. Визначення та аналіз основних завдань бюджетної політики на найближчу, середньо- та довгострокову перспективу.

1.4. Бюджетний механізм та його складові.

Сутність бюджетного механізму як невід'ємної складової фінансового механізму, його призначення та структура. Роль бюджетного механізму в регулюванні економічних і соціальних процесів у державі.

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави

2.1. Правовий характер бюджету як фінансового плану. Склад бюджетного законодавства.

Склад і структура зведеного балансу фінансових ресурсів. Місце бюджету в системі фінансових планів. Нормативно-правові документи, що здійснюють регулювання бюджетних відносин.

2.2. Загальна характеристика доходів і видатків бюджету.

Основні характеристики бюджету: надходження та витрати, доходи та видатки, бюджетний дефіцит (профіцит). Склад дохідної та видаткової частин державного бюджету. Складові частини бюджету: загальний та спеціальний фонди.

2.3. Поняття бюджетної класифікації.

Сутність бюджетної класифікації, її призначення. Складові чинної бюджетної класифікації. Класифікація доходів, видатків і кредитування, фінансування, боргу.

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

3.1. Основні підходи до оцінювання можливих станів бюджету. Бюджетний дефіцит та бюджетний профіцит.

Оцінювання бюджетного дефіциту, бюджетного профіциту та бюджетного балансу. Ставлення науковців до проблеми бюджетного дефіциту. Дослідження та аналіз концепцій Дж. М. Кейнса, Е. Хансена, Абба Лернера.

3.2. Методи обліку та показники бюджетного дефіциту.

Основні підходи до визначення бюджетного дефіциту. Абсолютні та відносні показники бюджетного дефіциту та порядок їх обчислення. Порядок урахування операцій повернення та надання кредитів під час визначення бюджетного сальдо.

3.3. Види бюджетного дефіциту та причини його виникнення.

Класифікація бюджетного дефіциту. Причини виникнення та існування бюджетного дефіциту.

3.4. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Особливості затвердження бюджетів із дефіцитом та профіцитом.

Характеристика джерел фінансування бюджетного дефіциту. Умови та порядок затвердження Державного та місцевих бюджетів із дефіцитом та профіцитом. Склад надходжень від приватизації як джерела фінансування дефіциту державного бюджету.

Тема 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України

4.1. Основи бюджетного устрою в Україні.

Загальні засади побудови бюджетної системи. Принципи, на яких ґрунтується бюджетна система України та їх сутність. Базові засади розмежування доходів і видатків між бюджетами. Основи організації взаємовідносин між бюджетами.

4.2. Бюджетна система України та її складові.

Бюджетна система України та її сутність. Види бюджетів в Україні. Місцеві бюджети, бюджети місцевого самоврядування. Зведений бюджет, його призначення.

4.3. Бюджетний процес і бюджетні процедури.

Сутність бюджетного процесу. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження. Стадії бюджетного процесу на загальнодержавному та місцевому рівнях. Загальні засади складання проекту Державного та місцевих бюджетів. Основи виконання бюджету за доходами і видатками. Звітність про виконання бюджетів. Контроль за формуванням і використанням коштів бюджетів.

Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання

5.1. Система фінансового вирівнювання та міжбюджетні відносини в Україні.

Сутність та причини виникнення горизонтальних і вертикальних фіскальних дисбалансів. Економічна сутність міжбюджетних відносин та мета їх регулювання.

5.2. Міжбюджетні трансферти та їх види.

Поняття про міжбюджетні трансферти, їх види. Базова та реверсна дотації, субвенції, додаткові дотації.

5.3. Порядок та умови призначення та надання окремих видів міжбюджетних трансфертів.

Основні засади призначення та порядок надання міжбюджетних трансфертів. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості, коригувальні коефіцієнти до них. Індекс податкоспроможності місцевого бюджету. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів.

Змістовий модуль 2

Система доходів і видатків державного та місцевих бюджетів

Тема 6. Система доходів бюджету

6.1. Сутність доходів бюджету та їх класифікація.

Економічний зміст і методи формування доходів бюджету. Джерела доходів бюджету, ВВП як основа доходної бази бюджету. Класифікація доходів.

6.2. Склад і характеристика доходів державного бюджету.

Склад, структура і динаміка доходів державного бюджету. Доходи загального і спеціального фондів. Правове регулювання формування доходної бази бюджету. Форми і методи мобілізації доходів бюджету. Податкові методи формування доходів бюджету. Функціональне призначення і характеристика різних видів податків у формуванні доходів бюджету. Неподаткові надходження бюджету. Доходи від операцій з капіталом. Трансферти. Аналіз доходів державного бюджету.

6.3. Склад і характеристика доходів місцевих бюджетів.

Доходи місцевих бюджетів, джерела їх формування. Склад і структура доходів загального і спеціального фондів відповідних місцевих бюджетів: обласних, районних бюджетів, бюджетів територіальних громад. Аналіз доходів місцевих бюджетів.

Тема 7. Система видатків бюджету

7.1. Економічний зміст та класифікація видатків бюджету.

Економічний зміст видатків бюджету. Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Функціональна, економічна, відомча, програмна класифікація видатків. Якісна і кількісна характеристика видатків. Класифікація видатків бюджету. Поточні бюджетні видатки і видатки розвитку.

7.2. Склад і характеристика видатків державного бюджету.

Склад і динаміка видатків державного бюджету. Склад видатків загального та спеціального фондів. Взаємозв'язок видатків і доходів бюджету. Структура видатків бюджету. Принципи розподілу видатків між бюджетами.

7.3. Склад і характеристика видатків місцевих бюджетів.

Склад видатків місцевих бюджетів. Структура видатків бюджету. Розмежування видатків між бюджетами. Видатки загального та спеціального фондів відповідних місцевих бюджетів: обласних, районних бюджетів, бюджетів територіальних громад. Аналіз видатків місцевих бюджетів.

7.4. Форми бюджетного фінансування.

Характеристика форм бюджетного фінансування. Кошторисне фінансування, бюджетні кредити, бюджетні інвестиції, державні трансферти. Порядок та особливості кошторисного фінансування як основної форма здійснення видатків із бюджету.

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

8.1. Видатки бюджету на економічну діяльність.

Склад і структура видатків бюджету на економічну діяльність держави. Нормативні документи, що визначають пріоритетні напрями бюджетних видатків на розвиток економіки. Видатки на економічну діяльність відповідно до функціональної класифікації видатків. Розмежування видатків на економічну діяльність між бюджетами. Особливості фінансування видатків на розвиток окремих галузей економіки: транспортної, вугільної, нафтогазової, сільськогосподарської тощо. Характеристика державних програм розвитку окремих галузей економіки.

8.2. Видатки бюджету на науку.

Видатки бюджету на науку, джерела фінансування пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок. Склад і структура видатків бюджету на науку.

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

9.1. Склад видатків на соціальний захист населення і соціальну сферу.

Суть та основні напрями соціального захисту в Україні. Склад видатків на соціальну сферу.

9.2. Соціальні виплати та гарантії, що фінансуються за рахунок коштів бюджету.

Склад і структура видатків бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення. Розмежування видатків між бюджетами на соціальний захист і соціальне забезпечення. Порядок призначення та виплати основних видів державної соціальної допомоги.

9.3. Фінансове забезпечення видатків на освіту.

Порядок та основні засади фінансування освіти в Україні. Склад і структура видатків

бюджету на освіту. Розмежування видатків між бюджетами на освіту.

9.4. Фінансове забезпечення видатків на культуру та мистецтво.

Порядок та основні засади фінансування видатків на культуру та мистецтво в Україні. Склад і структура видатків бюджету на культуру та мистецтво. Розмежування видатків між бюджетами на культуру та мистецтво.

9.5. Фінансове забезпечення видатків на засоби масової інформації, фізичну культуру та спорт.

Порядок та основні засади фінансування видатків на засоби масової інформації, фізичну культуру та спорт в Україні. Склад і структура видатків бюджету на засоби масової інформації, фізичну культуру та спорт. Розмежування видатків між бюджетами на засоби масової інформації, фізичну культуру та спорт.

Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління

10.1. Видатки бюджету на оборону.

Характеристика основних нормативних документів, якими урегульовані базові засади оборони України. Основні напрями витрачання коштів у частині військової та цивільної оборони. Склад державного резерву, особливості його формування і використання.

10.2. Видатки бюджету на управління.

Склад видатків на управління. Особливості фінансування видатків на державне управління, міжнародну діяльність, громадський порядок та безпеку. Порядок розмежування видатків на управління між бюджетами.

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

11.1. Економічна сутність і функції державного (місцевого) боргу. Державні (місцеві) запозичення та гарантії.

Поняття про державний (місцевий) та гарантований державою (місцевою владою) борг. Функції державного боргу. Порядок надання державних та місцевих гарантій.

11.2. Стан, структура та динаміка державного та гарантованого державою боргу.

Показники державного та гарантованого державою боргу. Державний борг в аспекті валют погашення, державний борг за видами відсоткових ставок.

11.3. Управління боргом та оцінювання рівня боргового навантаження.

Суть та етапи управління державним боргом. Видатки бюджету на обслуговування державного та місцевих боргів. Операції з активного управління боргом. Індикатори боргової безпеки держави.

Перелік практичних, лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни "Бюджетна система" для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу на лекційних, практичних та лабораторних заняттях передбачено застосування таких методів навчання, як: ділова гра ("Формування бюджету територіальної громади"), проблемні лекції (за питаннями: «Причини та наслідки бюджетного дефіциту», "Роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів"); міні-лекції (за питаннями: "Податкові надходження бюджету", "Фінансування бюджету"), метод проектів (за темою "Видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення громадян"); мозкові атаки (за питаннями: "Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності територій", "Розмежування видатків між бюджетами", семінари-дискусії (за питаннями "Видатки бюджету на економічну діяльність держави", робота в малих групах та презентації (за темою "Складання

кошторису бюджетної установи"), метод Дельфі (за питанням "Оцінювання боргової безпеки держави"),

Під час проведення лекційних та лабораторних занять використовуються: пояснювально-ілюстративний, репродуктивні, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних та лабораторних занять;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Контрольні заходи під час поточного контролю здійснюють у таких формах: 1) усне опитування, 2) активна робота в групах, 3) перевірка результатів самостійної роботи студентів 4) контрольна робота на лекції, 5) контрольна робота на практичному занятті, 6) колоквиум.

Максимальна оцінка за кожним з шести названих контрольних заходів становить 10 балів.

Оцінювання знань студента під час усного опитування проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; наявність логіки, структурованості, науковості стилю викладання матеріалу, вміння обґрунтовувати свою позицію, узагальнювати інформацію.

При оцінюванні результатів активної роботи в групах додатково до критеріїв, що враховують при оцінюванні під час усного опитування, до уваги беруть уміння ефективно розподілити роботу між учасниками групи та уміння презентувати результати роботи.

Критеріями оцінювання результатів самостійної роботи є: здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; самостійність виконання роботи; оформлення роботи.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів.

Контрольна робота на лекції включає 5 теоретичних питань, які містять як питання, розглянуті на лекціях та практичних заняттях, так і додатково опрацьовані студентами у рамках самостійної роботи над дисципліною. Максимальний бал, який можна отримати за надану відповідь по кожному з питань, складає 2 бали. При оцінюванні відповідей застосовують критерії, які беруть до уваги за контрольним заходом «усне опитування».

Контрольна робота на практичному занятті включає 5 завдань, які містять як завдання, розглянуті на практичних заняттях, так і завдання, які виносилися для позаурочного виконання у рамках самостійної роботи над дисципліною. Максимальний бал, який можна отримати за кожне із завдань, складає 2 бали. При оцінюванні завдань враховують коректність виконання часткових розрахунків, подання необхідних формул та коректність їх застосування, дотримання ходу виконання завдання, коректність підсумкового результату, обґрунтованість висновків. Правильне виконання усіх дій дозволяє отримати максимальну оцінку за завдання, відсутність тієї або іншої дії, допущені помилки є

підставою для виставлення меншої кількості балів за контрольну роботу.

Колоквіум включає одне теоретичне питання дискусійного характеру та два практичних завдання. Максимальний бал, який можна отримати за теоретичне питання, становить 4 бали, за кожне із практичних завдань – по 3 бали. При оцінюванні відповідей на теоретичне питання застосовують критерії, які беруть до уваги за контрольним заходом «усне опитування». При оцінюванні практичних завдань застосовують критерії, які беруть до уваги за контрольним заходом «контрольна робота на практичному занятті».

Результати поточного контролю оцінюються сумою набраних балів: максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожний екзаменаційний білет складається із 5 практичних завдань (два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни. Максимальний бал за стереотипне завдання становить 6 балів, за діагностичне – 8 балів, за евристичне завдання – 12 балів. При оцінюванні результатів виконання завдань до уваги беруть коректність виконання часткових розрахунків, подання необхідних формул та коректність їх застосування, дотримання ходу виконання завдання, коректність підсумкового результату, обґрунтованість висновків. Правильне виконання усіх дій дозволяє отримати максимальну оцінку за відповідне завдання екзамену, відсутність тієї або іншої дії, допущені помилки є підставою для виставлення меншої кількості балів за таке завдання.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах: максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що свідчить про успішне складання іспиту, – 25 балів. Отримана на екзамені оцінка проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано" (студента слід вважати атестованим), "59 і менше балів – не зараховано" (студента слід вважати неатестованим), та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Т е м а	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мах бал
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Сутність і призначення бюджету. Основи бюджетного устрою			
Т е м а 1.	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 1. "Сутність, призначення і роль бюджету держави"	робота на лекції	
	Практичне заняття за темою 1: "Призначення та роль бюджету"	робота на практичному занятті	
	Лабораторне заняття за темою 1: "Бюджетні показники"	робота на лабораторному занятті	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		
Т е м а 2.	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 2. "Бюджет як основний фінансовий план держави"	робота на лекції	
	Практичне заняття за темою 2: "Бюджетне законодавство України"	робота на практичному занятті	
	Лабораторне заняття за темою 2: "Бюджетна класифікація"	робота на лабораторному занятті	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		
Т е м а 3	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 3. "Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування"	контрольна робота на лекції	10
	Практичне заняття за темою 3: "Показники бюджетного дефіциту"	робота на практичному занятті	
	Лабораторне заняття за темою 3: "Динамічний аналіз абсолютних та відносних показників бюджетного дефіциту"	робота на лабораторному занятті	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		

1	2	3	4
Т е м а 4	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 4. "Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України"	робота на лекції	
	Практичне заняття за темою 4: "Бюджетний процес і бюджетні процедури"	робота на практичному занятті	
	Лабораторне заняття за темою 4: "Зведені бюджети"	активна робота в групах	10
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		
Т е м а 5	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 5. "Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання"	робота на лекції	
	Практичне заняття за темою 5: "Міжбюджетні трансферти"	усне опитування	10
	Лабораторне заняття за темою 5: "Аналіз міжбюджетних трансфертів"	робота на лабораторному занятті	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		
Змістовий модуль 2. Система доходів і видатків державного та місцевих бюджетів			
Т е м а 6	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 6. "Система доходів бюджету"	робота на лекції	
	Практичне заняття за темою 6: "Склад доходів державного та місцевих бюджетів"	робота на практичному занятті	
	Лабораторне заняття за темою 6: "Аналіз складу і структури доходів бюджету у динаміці"	робота на лабораторному занятті	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		
Т е м а 7	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 7. "Система видатків бюджету"	робота на лекції	
	Практичне заняття за темою 7: "Склад видатків державного та місцевих бюджетів"	робота на практичному занятті	
	Лабораторне заняття за темою 7: "Аналіз видатків бюджету у динаміці"	робота на лабораторному занятті	

1	2	3	4
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		
Т е м а 8	Аудиторна робота		
	Лекція 8. "Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку"	робота на лекції	
	Практичне заняття за темою 8: "Інвестиційна діяльність держави"	контрольна робота на практичному занятті	10
	Лабораторне заняття за темою 8: "Видатки бюджету на розвиток економіки"	робота на лабораторному занятті	
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		
Т е м а 9	Аудиторна робота		
	Лекція 9. "Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу"	робота на лекції	
	Практичне заняття за темою 9: "Бюджетне фінансування соціальної сфери"	робота на практичному занятті	
	Лабораторне заняття за темою 9: "Аналіз бюджетних програм на соціальний захист населення"	перевірка результатів самостійної роботи студентів	10
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		
Т е м а 1 0	Аудиторна робота		
	Лекція 10. "Видатки бюджету на оборону та управління"	колоквиум	10
	Практичне заняття за темою 10: "Фінансування бюджетних видатків на оборону та управління"	робота на практичному занятті	
	Лабораторне заняття за темою 10: "Аналіз видатків бюджету на цивільну та воєнну оборону і управління"	робота на лабораторному занятті	
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		

1	2	3	4
Т е м а 1 1	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 11. "Видатки бюджету на обслуговування державного боргу"	робота на лекції	
	Практичне заняття за темою 11: "Управління державним боргом"	робота на практичному занятті	
	Лабораторне заняття за темою 10: "Динаміка державного боргу. Оцінка рівня боргового навантаження"	робота на лабораторному занятті	
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторних та практичних занять		
Іспит			40

Рекомендована література

Основна:

1. Бюджетна система: підручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко та З. М. Лободіної. – Тернопіль : ЗУНУ, 2020. – 624 с.
2. Бюджетна система : підручник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23042> / С. В. Юшко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 382 с.
3. Бюджетний кодекс України : Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
4. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Юшко С. В. Практикум із бюджетної системи : навч. посіб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23337> / С. В. Юшко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 187 с.

Додаткова:

6. Бюджетна система. Методичні рекомендації до практичних завдань та лабораторних робіт для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21397> / укл. С. В. Юшко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 79 с.
7. Бюджетна система: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" освітньої програми "Фінанси і кредит" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28018> / уклад. С. В. Юшко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 81 с.
8. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 400 с.
9. Юшко С. В. Бюджетний менеджмент: формування компетентностей на основі тренінгу : навчальний посібник : [Електронне видання]. – Режим доступу :

<http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/18211> / С. В. Юшко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 255 с.

10. Юшко С. В. Доходи бюджету: оцінка стану та перспектив формування : монографія [Електронне видання]. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19819> / С.В. Юшко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 189 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

11. Дані офіційного веб-сайту Державної казначейської служби України. – Режим доступу : <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.

12. Дані офіційного веб-сайту Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

13. Дані офіційного веб-сайту Міністерства фінансів України. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=325755.

14. Дані офіційного веб-сайту Світового банку. Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.

15. Дані офіційного веб-сайту статистичної служби Європейського Союзу. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>.

16. Юшко С.В. Конспект лекцій з дисципліни «Бюджетна система» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2218>.